

САМАРҚАНД САММИТИ

ТУРКИЙ ДАВЛАТЛАР ТАШКИЛОТИ: ҲАМКОРЛИҚДА РИВОЖЛАНИШНИНГ МУҲИМ ҲАЛҚАСИДИР

Сир эмас, сўнгги йилларда кўплаб мамлакатлар минтақавий ташкилотлар доирасида ҳамкорликни афзал кўрмоқда. Аксарият минтақавий ташкилотлар миллий манфаатларни ҳисобга олган ҳолда давлатлар ўртасидаги ўзаро ҳамкорликнинг энг самарали платформасини яратмоқда.

Туркий давлатлар ташкилоти ана шундай нуфузли минтақавий ташкилотлардан биридир. Эслатиш жоиз, ташкилот фаолияти тарихида учта катта ўзгариш содир бўлди. 1992 йили Туркий тилли мамлакатлар саммити қақчилди, бу Туркий тилли мамлакатлар ўртасидаги интеграция учун биринчи қадам эди. Шундан 2009 йилгача тўққизта саммит ўтказилган бўлиб, сўнгги саммитда Туркий тилли давлатлар ҳамкорлик

кенгашини (Туркий кенгаш) тузиш тўғрисида Нахичеван битими имзоланди. 2021 йили эса Кенгаш Туркий давлатлар ташкилоти (ТДТ) деб ўзгартирилди.

Самарқанд шаҳрида 10-11 ноябрь кунлари ўтадиган бу йилги саммит ТДТнинг биринчи саммитидир.

Бугун ушбу ташкилот бешта мамлакатни – Озарбойжон, Қозоғистон, Қирғизистон, Туркия, Ўзбекистонни бирлаштиради. Яна икки мамлакат – Туркменистон ва Венгрия кузатувчи мақомига эга. Ушбу мамлакатларда тахминан 160 миллионга яқин аҳоли яшайди, бу дунё аҳолисининг 2 фоиздан кўпроғини ташкил қилади. Ушбу мамлакатлар ҳиссасига сотиб олиш қобилияти паритети билан ҳисобланган дунё ЯИМнинг 3 фоиздан ортиғи тўғри келади.

ТДТнинг ўзига хослиги ҳамкорлик учун кўп қиррали йўналишлари мавжудлигидадир. Хусусан, Нахичеван битимига биноан, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш ва қўллаб-қувват-

лаш масалалари, шунингдек, сиёсий, савдо-иқтисодий, ҳуқуқий муҳофаза қилиш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, маданий, илмий-техник, ҳарбий-техник, таълим, энергетика, транспорт, кредит соҳаларида самарали минтақавий ва икки томонлама ҳамкорликни ривожлантириш муҳим мақсад ва вазифаларидан ҳисобланади. Ҳамкорлик – савдо ва инвестиция учун қулай шарт-шароит яратиш, божхона ва транзит тартибини янада соддалаштириш, шунингдек, фан ва техника, таълим, соғлиқни сақлаш, маданият, ёшлар, спорт ва туризм соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтириш, туркий халқларнинг буюк маданий ва тарихий меросини оммалаштиришга қаратилган.

Ушбу мақсадларга эришиш учун ташкилот қошида 6 та тузилма – Халқаро туркий маданият ташкилоти, Туркий давлатлар парламент ассамблеяси, Халқаро туркий академия, Туркий маданият ва мерос фонди, Туркий савдо-саноат палатаси, ТДТнинг Венгриядаги ваколатхонаси фаолият кўрсатмоқда.

Ташкилот доирасидаги ҳамкорликнинг иқтисодий самарасининг мамлакатимиз мисолида кўрайдиган бўлсак: 2021 йили Ўзбекистон ТДТ давлатлари билан 9,3 миллиард АҚШ доллари миқдорида савдо операцияларини амалга оширди. Уларнинг Ўзбекистон ташқи савдосидаги улуши 22 фоиздан зиёдни ташкил этди.

Умуман олганда, 2016 йилга нисбатан 2021 йили Ўзбекистон ва ТДТ мамлакатлари ўртасидаги ўзаро савдо ҳажми қарийб 3 баробар ошди.

Туркий давлатлар ташкилоти доирасидаги ҳамкорликнинг истиқболли йўналишлари қуйидагиларни назарда тутди:

биринчи йўналиш – иқтисодий алоқаларни кенгайтириш ва ўзаро савдо ҳажмини ошириш; иккинчи йўналиш – рақамли трансформация; учинчи йўналиш – маданий-гуманитар алоқаларни мустаҳкамлаш.

Умуман олганда ТДТ туркий тилли мамлакатларни бирлаштиради, ўзаро ҳамкорликни янада мустаҳкамлайди. Барча аъзо давлатлар, шу жумладан, Ўзбекистон учун ушбу доирадаги манфаатли ҳамкорликни мустаҳкамлаш ҳар томонлама ривожлантириш ва барқарорликни таъминлашга хизмат қилади.

Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА,
“XXI asr” муҳбири.
Самарқанд шаҳри

МАЪНАВИЯТ ЖАМИЯТНИНГ МУСТАҲКАМ ҚЎРҒОНИГА АЙЛАНИШИ ЗАРУР

3

МЕҲНАТ ВА МАНФААТ ҲУҚУҚИ КАФОЛАТЛАНАДИ

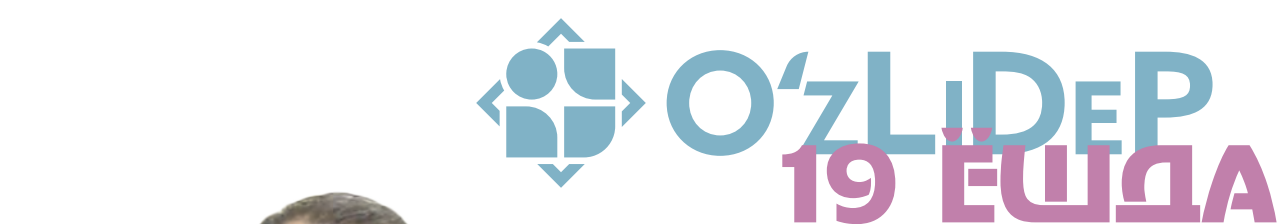
4

ФЕРМЕРДА НИМА БОР, ФЕРМЕРДА НИМА ЙЎҚ – БИЗДА ТАКЛИФ БОР...

5

ОБУНАГА ОСИЛМАНГ, “ОВЧИЛАР”!

6

Ўн тўққиз йил муқаддам Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партияси халқчил ғоялари билан янги сиёсий куч сифатида ҳаётбахш ғоялар, истиқболли режа ва мақсадлар билан майдонга чиққан эди. Албатта, бу тарихий воқеа мустақил мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида алоҳида эътиборга молик бўлганлигини ўша пайтда янги партия тузиш ташаббуси билан чиққан тажрибали, фидойи инсонларнинг хотираларидан ҳам билсак бўлади.

ТАРИХ САҲИФАСИДА ЎЗ ЎРНИМИЗ, ОВОЗИМИЗ БОР

Тўғри, 19 йил бой ва шонли тарихимиз олдида жуда қисқа муддат саналади. Лекин ана шу ўтган масъулиятли ва машаққатли, залворли давр ичида O'zLiDeP ўзининг ғоявий, сиёсий, ижтимоий жабҳаларга оид муҳим ҳаётий дастурлари, йўналиш ва лойиҳалари орқали шаклланди, мустаҳкамланди. Албатта, ҳар қандай сиёсий кучнинг ўрни, нуфузи унинг амалий ишлари билан белгиланади. Шу маънода партиямиз мамлакатимиздаги бошқа партиялар билан ўзаро манфаатли ҳамкорликни кучайтириш баробарида сиёсий рақобат муҳитида фаолият юритишга интилаётгани, шунингдек, ўз электоратининг ҳақ-ҳуқуқлари, қонуний ҳимояси йўлида дадил курашаётганини фахр билан эътироф этсак арзийди.

Ўтган қисқа, лекин мазмундор ва самарали муддат оралиғида партиямиз ўз олдига қўйган вазифа ва мақ-

садлардан асло чекингани йўқ. Энг асосийси, салмоқли сиёсий тажрибага эга бўлди. Бугун юксак ишонч ва фахр билан айта оламизки, O'zLiDeP ўз юксалиш жараёнининг янги сифат босқичида турибди. Бу, аввало, сафимизнинг кенгайиши ва партиямизнинг ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланишида ҳам яққол намоён бўляпти. Ҳозирги кунда партиямиз сафидаги 1 миллион бир юз мингдан зиёд аъзони қарийб 14 мингта бошланғич партия ташкилоти бирлаштириб турибди. Ушбу сиёсий куч парламентда ва жойлардаги ҳокимият вакиллик органларида энг кўп депутатлик ўрнига эга. Бу далиллар шунча йиллик интилошларимиз зое кетмаганидан, O'zLiDePнинг халқ орасида нуфузи ортиб, ижтимоий юки, қамрови узлуксиз кенгайиб бораётганидан далолат беради, албатта.

Давоми 3-саҳифада. ►►

XXI ASRNING 23-ЙИЛИДА ҲАМ “XXI asr” БИЛАН БИРГА БЎЛИНГ!

Обуна 2023

Обуна индекси – 406.
Мурожаат учун телефон: 71 255 68 50.

O'zLiDeP ФРАКЦИЯСИДА

ТИББИЁТ ХОДИМИ ФАОЛИЯТИГА ТЎСҚИНЛИК ҚИЛМАНГ, ЖАВОБГАРЛИК КУЧАЙТИРИЛЯПТИ

Маълумотларга кўра, 2019-2022 йилларда республикада 285 дан ортиқ ҳолатда тиббиёт ходимларига нисбатан турли шаклда тажовуз қилинган. Аммо амалдаги қонунчиликда хизмат вазифасини бажариб турган тиббиёт ходимларига нисбатан тажовуз ва тиббий ёрдам кўрсатиш билан боғлиқ фаолиятга тўсқинлик қилганлик учун тўғридан-тўғри жавобгарлик белгиланмаган.

Бу эса амалиётда айбдор шахслар Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг турли моддаларига асосан жавобгарликка тортилишига, уларга қилмишига яраша жазо тайинланмай қолишига сабаб бўлмоқда.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги O'zLiDeP фракциясининг навбатдаги йиғилишида кўриб чиқилган “Тиббиёт ходимининг

фаолиятига тўсқинлик қилганлик учун жавобгарлик белгиланиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси билан бундай ҳолатлар учун жавобгарлик янада кучайтириляпти.

Сардорбек ҒИЁСОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси:

– Юртимизда соғлиқни сақлаш тизимига қатор ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Тиббий хизматлар сифати сезиларли даражада яхшиланди. Уларнинг қўлами, энг асосийси, олис ҳудудлардаги аҳолининг сифатли тиббий хизматлардан фойдалана олиш имкониятлари кенгайди.

Амалга оширилаётган ишларга қарамай, соҳада айрим муаммо ва камчиликлар ҳам борки, бундан кўз бўлмайди. Хусусан, тиббиёт ходимларининг касбий мажбуриятларини бажаришига тўсқинлик қилиш, уларнинг ҳаёти ва соғлиғига зарар етказишга уриниш ҳолатлари кўпайиб бораётгани кишини ташвишга солади.

Шу билан бирга, даволаш муассасаларида шифокорларга тажовуз қилиш беморлар ва фуқароларнинг ҳаёти ҳамда соғлиғини хатарга қўяди. Аниқроқ айтганда, уларнинг ҳуқуқи, эркинлиги ва қонуний манфаатларига ҳам дахл қилади.

МУҲИМ ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги O'zLiDeP фракциясининг навбатдаги йиғилишида мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётига дахлдор бир қатор қонун лойиҳалари муҳокама қилинди. Йиғилишда депутатлар дастлаб “Рақобат тўғрисида”ги қонун лойиҳасини биринчи ўқишда кўриб чиқишди.

Абдулла РЎЗМЕТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси:

– Амалдаги қонун 10 йил олдин қабул қилинган бўлиб, бугунги кун талабларига жавоб бермай қўйган. Ҳозирда ушбу йўналишда қўллаб-қувватлаш бўлиб муаммо борлиги сабабли рақобат муҳитига ўз салбий таъсирини кўрсатмоқда.

Хўш, ушбу муаммолар нималарда кўриняпти? Хусусан, тайёрланаётган қонун ҳужжатларига рақобатга зид ва тадбиркорликни қийинлаштирувчи нормалар кўпчилигидир. Хусусан, лойиҳа ташаббускорлари томони-

дан 1,1 мингдан ортиқ қонун ҳужжатлари рақобатга таъсири баҳоланганда 65 фоизда рақобатга зид нормалар аниқланган.

Шунингдек, қонунчиликда табиий монополияларни эътироф этиш ёндошуви эскирган, натижада рақобат муҳити шакллантирилиши мумкин бўлган товар бозорларида сунъий равишда табиий монополиялар сақланиб қолмоқда.

Мазкур қонун лойиҳасининг қабул қилиниши мамлакатда иқтисодий ўсишни таъминлаш, рақобатбардошликни ошириш, инвестицияларни, аввало, иқтисодиётнинг базавий ва таркибий асосини ташкил этувчи соҳаларга жалб қилиш учун қўлай шарт-шароитлар яратиш, иқтисодиётда давлат иштирокини янада қисқартиришга хизмат қилади.

Депутатлар қонун лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида уни янада такомиллаштириш бўйича асосли таклифларни илгари суришди. Узоқ торттишув ва муҳокамалардан сўнг ушбу ҳужжат қўллаб-қувватланди.

Шундан сўнг йиғилишда “Давлат ветеринария назорати ҳамда ветеринария соҳасида таълим тизими такомиллаштирилиши муносабати билан “Ветеринария тўғрисида”-ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси муҳокама қилинди.

Эмма АСЛОНОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси депутати,
O'zLiDeP фракцияси аъзоси:

– Мамлакатимизда ветеринария соҳасида давлат бошқаруви тизимини тубдан такомиллаштириш, ҳайвонлар соғлиғини сақлаш бўйича самарали ишларни ташкил этиш, давлат ветеринария назоратини кучайтириш ва сервис сифатини ошириш, соҳа хизмати тизимини янада ривожлантиришга катта эътибор қаратишмоқда.

Фракциядошларимиз билан биргаликда мазкур қонун лойиҳасини муҳокама қилиш чоғида унинг бугунги кундаги аҳамиятига алоҳида эътибор қаратдик. Ушбу ҳужжатни такомиллаштириш бўйича қўллаб-қувватларни ўртага ташлади.

Дарҳақиқат, ҳалқ ноибларининг фикр-мулоҳаза ва таклифларидан сўнг қонун лойиҳаси қўллаб-қувватланди.

Йиғилишларда фракция фаолиятига доир бошқа масалалар ҳам муҳокама қилиниб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА,
“XXI asr” муҳбири

Эркин ХОЛМАТОВ,
O'zLiDeP Жиззах вилоят кенгаши раиси,
Халқ депутатлари Жиззах вилоят
кенгашидаги O'zLiDeP депутатлик
гуруҳи раҳбари

Ўша кезлари партия тузиш ташаббуси билан чиққан ишчи гуруҳ таркибига шахсан менинг номзодим ҳам киритилганидан ҳаммон ўзгача фахру ифтихон туяман. Қолаверса, 2008 йилдан бери маслақдошларим менга юксак ишонч билдириб, партиянинг вилоят кенгаши раиси вазифасига лойиқ кўришгани алоҳида масъулият ва жавобгарлик юклайди.

Ана шу ўтган унутилмас йиллар давомида бу сиёсий куч фаолиятида қатнашар эканман, унинг босқичма-босқич шаклланиб, айниқса халқ орасида нуфузи ортиб бораётганини бевосита кузатиб келяпман. Аслида ҳам шундай. 19 ёш, инсон умрига қиёсан олган-даям, энг навқирон, ғайратга тўлган дамлар соҳибланиди. Бу сафда қўллаб-қувватдошлар дўстлар билан ҳамфирк, ҳамроҳликда фаолият олиб бордик. Ўзбекистон Қўрамонлари – Парда Зиётов, Анорбой Эшматов, Пахтакор туманидаги таниқли фермер Муҳаммад Сувонкулов, факрийларимиздан Норкул Нишонов ва бошқа яна ўнлаб, юзлаб фидойи инсонлар биз билан бир сафда туриб хизмат қилиб келишяпти.

Энг қувончлиси, бугунги кунда ёнимизда қўллаб-ёш авлод вакилларининг камарбаста бўлаётгани, ўзлари билан янгича фикр,

O'zLiDeP ташкил этилган дастлабки кунларданоқ дастурий мақсадларини аҳоли ўртасида кенг тарғиб қилиб келаётган оддий бир фаол сифатида Ватанни жондек севиш, эл қорига яраш, юртни гуллаб-яшнатишдек эзгу вазифалар билан машғул эканимдан бахтиёрман. Тадбирларда қатнашаётган кекса-ёшнинг кўзларида илоҳий бир нур кўраман. Бу қисқа даврда амалга оширилган оламшумул янгиланишлардан, озод ва фаровон турмушдан розилик саодатли кунлар, бахтиёрликнинг шукронасидир.

Панжи ЖАЛИЛОВ,
O'zLiDeP Муборак туман
кенгаши раиси, депутат

Янгиланаётган Ўзбекистонимиз барқарор суръатлар билан ривожланиб бораётгани, қўлга киритган улкан натижаларимизни бутун дунё тан олаётгани, мамлакатимизнинг халқаро майдонда обрў-эътибори ортиб, муносиб ўрин эгаллаётгани, бу ютуқларнинг асосий омили ва мезонини биринчи навбатда халқимизнинг сиёсий онги ва тафаккури ўзгариб, фуқаролик фаоллиги тобора кучайиб бораётганидир. Дарҳақиқат, элимизнинг тинчлиги ва осойишталиги, ҳаётдан розилиги, эртанги кунга ишончини мустаҳкамлаш борасида улуғвор ишлар амалга оширилаётди. Буни рўй бераётган туб ўзгаришлар, амал-

дунёқараш, сиёсий тафаккур олиб келишаётганидан мамнунмиз. Мисол учун, дастлаб вилоят партия ташкилоти таркибда 1 052 нафардан иборат маслақдошни бирлаштирган 24 та бошланғич партия ташкилоти фаолият юритган бўлса, ҳозирда қуйи бўғин фаоллари сони 85 672 нафарни, бошланғич партия ташкилотлари сони эса 914 тани ташкил этмоқда.

Сўнгги олти йилда мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантиришга берилаётган юқори эътибор сабаб, партия сайловолди дастурида илгари сурилган мақсад ва вазифаларни қўллаб-қувватлайдиган юртдошларимиз сони кескин ошди. Олти йилда партия сафи 40 549 нафар маслақдошларимиз билан ҳам сифат, ҳам сон жиҳатдан ўсди.

Ҳар қандай сиёсий элитанинг мавқеини, обрўсини белгилаб берадиган жараён – бу сайловлардир. Ўтган вақтда партияимиздан кўрсатилган номзодлар беш марта Ўзбекистон Республикаси Президентлигига бўлиб ўтган сайловларда иштирок этиб, ғалаба қозонишга муваффақ бўлди.

Бу ҳолатни маҳаллий кенгашларга бўлиб ўтган сайловлар жараёнида ҳам кузатиш мумкин. Дастлабки сайловларда халқ депутатлари вилоят, туман (шаҳар) кенгашларига партиядан 72 нафар депутат сайланган бўлса, бугунги кунда халқ депутатлари маҳаллий кенгашларида жами 146 нафар O'zLiDeP депутатлик гуруҳи аъзолари фаолият олиб боришмоқда. Уларнинг 26 нафари халқ депутатлари вилоят кенгашининг депутатлари ҳисобланади.

Амалий ҳаракатлар партияси сифатида ном қозонган O'zLiDeP мустақиллигимизни, мамлакатимиз иқтисодиётини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшди. Халқ орасида катта сиёсий обрў ва мавқега эга бўлди. Айни пайтда, 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси ва унинг “Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили”да амалга оширишга оид давлат дастурида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш бўйича тузилган партия ишчи гуруҳлари томонидан анчагина залворли ишлар амалга оширилмоқда.

Маълумки, еттита устивор йўналиш ва

100 та мақсаддан иборат бўлган Тараққиёт стратегиясининг барча йўналишларида аҳоли фаровонлиги, инсон қадрини улуғлаш ғояси ўз ифодасини топган. Ушбу ғояларни ҳаётга жорий этишда камарбасталик қилиш мақсадида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси, маҳаллий кенгаш депутатлари, партия ходимларидан иборат 21 та, шунингдек, 14 та худудий партия ташкилотларида ишчи гуруҳлар тузилган. Жумладан, Жиззах вилоят кенгашида ҳам.

Агар партиянинг босиб ўтган тарихан қисқа, мазмунан бой йўлига назар солсак, O'zLiDePни бежиз амалий ҳаракатлар партияси дея тан олинмаслиги аён бўлади. Биргина, кенгашимиз томонидан жорий йилнинг ўтган 10 ойи давомида амалга оширилган ишлар ҳам фикримиз исботи. Қайд этилган вақтда маҳаллий кенгаш депутатлари томонидан жами 840 дан ортиқ депутатлик сўровлари чиқарилгани, 96 га яқин мутасадди шахс ҳисоботи тинглангани, маҳаллий кенгаш сессияларига жами 53 та масала киритилганига гувоҳ бўламиз. Аҳоли томонидан қилинган 268 та мурожаатнинг аксар қисми ўз ечимини топган бўлса, ечимни вақт талаб қилинадиган 57 та мурожаат депутатлик назоратига олинган.

Бу шунчаки қуруқ рақамлар эмас. Унинг замирида Президентимиз олиб бораётган халқларвар сиёсатини бир тану бир жон бўлиб қўллаб-қувватлаётган, сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарилган ислохотлар самарасининг ҳар бир маҳалла, хонадон, ҳар бир инсон ҳаётида ўз аксини топишига астойдил ҳаракат қилаётган минглаб маслақдошларимизнинг саёй-ҳаракати, фидойилиги ётибди, десак муболаға бўлмайди.

Энг муҳими, қўлга киритилаётган бу муваффақиятлар бизни хотиржамликка ундамайди. Аксинча, йиллар давомида орттирилган сиёсий тажриба, ҳар бири мазмун ва моҳиятга тўла ўтган йиллар, қўлга киритилган ютуқ ва муваффақиятлар салмоғи Янги Ўзбекистоннинг мустаҳкам пойдевори қўйилганда бугунги кунда, албатта қўл келиши, барчамизни янги марралар сари чорлаши шубҳасиз.

О'zLiDeP 19 ЁШДА САОДАТЛИ КУНЛАР ШУКРОНАСИ

га оширилаётган ислохотларга муносабати, дахлдорлик ҳисси тобора ўсиб бераётганида кўришимиз мумкин.

Ўтган 19 йил мобайнида, масалан, бизнинг туманимизда партияимиз депутатлари ва фаоллари томонидан аҳоли бандлиги ва фаровонлигини ошириш, ёш авлод камолоти, ҳудуд иқтисодиётини юксалтириш борасида амалга оширилган ишларни санаб адогага этиб бўлмайди. Хусусан, халқ депутатлари туман кенгаши сессиясига масала киритганимиздан сўнг, туман марказидаги қаровсиз бўлиб ётган 2 та Болалар истироҳат боғи капитал реконструкция қилиниб, жиҳозлантирилди ва фойдаланишга топширилди.

Депутатлик гуруҳимиз томонидан ёшларни иш билан таъминлаш учун янги саноат корхоналарини ишга тушириш, кўчаларни таъмирлаш ва ободонлаштириш, ичимлик суви таъминотини яхшилаш, хотин-қизлар ва ёшлар спортини ривожлантириш борасидаги қатор масалалар ҳам киритилиб, ижроси юзасидан қарорлар қабул қилинди. Партиядошларимиз ташаббуси билан “Муборактек” пайпоқ фабрикаси ишга туширилди. Унда 200 нафар ёш учун янги иш ўрни яратилди.

Лалимкор деҳқончиликни ривожлантириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, атроф-муҳит мусоффолигини таъминлаш мақсадида сувсизликка чидамли дарахт кўчатларини ўтказиш ва чўл худудларида саксовулзорларни қўлпайтириш, тадбиркорликни ривожлантиришда муқобил энергия ишлаб чиқаришни қўлпайтириш борасида ишлаб чиқилган дастур асосида ишляпмиз. Ғоявий-сиёсий, тарғибот ишларининг сама-

раси туфайли туманимизда аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарлик йил сайин камийиб бормоқда.

Туманимизда 77 та бошланғич партия ташкилоти мавжуд бўлиб, уларда 6 993 нафар партия аъзолари қамаб олинган. Депутатлик гуруҳимиз ташаббуси билан бир пайтлар “Муборак иссиқлик электр маркази” АЖдан чиқадиган иссиқ сувлар билан иситиладиган иссиқхоналар қуриш таклифи томонидан сессиясига олиб чиқилган эди. Шундан сўнг Муборак ГЎИЗ ва жамият ўртасидаги ташланг майдонларда иссиқхоналар ташкил этиш бошлаб юборилди. Ҳозирда 100 дан ортиқ иссиқхона ишга туширилган ва 141 киши иш билан таъминланган. Кам ёқилга сарфлайдиган, замонавий ва тежамкор технологиялар ўрнатиб, энергиядан унумли фойдаланишни йўлга қўйиш борасида изланаяпмиз. Муборак тумани чўл худудидида жойлашгани боис оқова сув тақчиллиги ёз ойларида кўп кузатилади. Бу йил деҳқонлар оқова сув етишмаслигидан кўп азият чекишди. Шу боис туманда қишлоқ хўжалик экинлари етиштиришда томчилатиб суғориш ускуналарини келтириш ва ўрнатиш борасидаги ишларни назорат қилишни ноибларимиз ўз зиммаларига олишди. Бу борада ёш тадбиркор ва фермерларни молиявий қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратяпмиз. Ишсизликни камайтириш, аҳоли даромадларини ошириш борасида қатор лойиҳаларни амалиётга татбиқ этиш ташаббуси билан чиққанмиз.

Фурсатдан фойдаланиб, барчангизни партияимиз ташкил этилганининг 19 йиллик байрами билан табриклайман.

◀◀ Бошланиши 1-саҳифада.

Дарвоқе, шундай: тарихан қисқа давр ичида партия ўзининг амалий ишлари билан юртдошларимиз ишончи ва меҳрини қозона олди. Эзгуликка йўғрилган мақсад ва ғояларимизнинг инсон манфаатлари, Президент таъбири билан айтганда, энг аввал одамларни рози қилиш туйғуси билан йўғрилганлиги, мамлакат, халқ равнақига хизмат қилувчи ташаббуслар, янги қонун лойиҳалари тайёрлаш тақлифлари билан чиқётганлиги, айниқса, сўнгги йиллардаги парламент ва президентлик сайловларида муваффақиятли иштирок этаётганлиги бу фикрларимиз исботидир. Одамлар ишончини қозонишдек мураккаб жараёнлардаги унутилмас ғалабаларимиз O'zLiDePнинг жамиятдаги тутган ўрнини, аниқ-равшан кўрсатиб берди.

O'zLiDeP ўтган яқин беш йил мобайнида Ҳаракатлар стратегияси доирасида белгиланган вазифаларни амалга ошириш, ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг жадаллиги ва барқарорлигини таъминлаш бўйича сиёсий масъулиятни ўз зиммасига олган ҳолда фаолият юритмоқда ва бу муҳим концептуал ҳужжатда ислохотларимизнинг узвийлиги ва давомийлигини таъминлаш мақсадида “Ҳаракатлар стратегиясидан – Тараққиёт стратегияси сари” деган тамойилни ўз олидида турган асосий ғоя ва бош мезон сифатида белгилаб олди.

2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси партияимиз зиммасига ҳам янги вазифаларни юклади. Ҳар бир бандида “Инсон қадри учун”, “Янги Ўзбекистон – халқчил ва инсонпарвар давлат” деган улғувор ғоялар акс этган бу тарихий ҳужжат бугунги кунда партияимиз фаолиятининг сиёсий-ҳуқуқий ва ғоявий асосини ташкил этмоқда.

Тараққиёт стратегияси миллий ривожланишимизнинг янги босқичини бошлаб берди, десак муболага бўлмайди. Унда юртимизда яшаётган ҳар бир фуқароннинг ҳуқуқ ва эркинликлари, қонуний манфаатлари энг олий қадрият этиб белгиланганлиги таҳсинга лойиқ.

Партияимиз ўз дастурий вазифаларига содиқ қолган ҳолда фаолиятини “инсон – жамият – давлат” тамойили асосида ташкил этапти. “Инсон қадри” дейилганда биз ҳар

ТАРИХ САҲИФАСИДА ЎЗ ЎРНИМИЗ, ОВОЗИМИЗ БОР

бир фуқаро учун муносиб турмуш шароити ва замонавий инфратузилма ташкил этиш, малакали тиббий хизмат кўрсатиш, сифатли таълим, ижтимоий ҳимоя тизими, соғлом экологик муҳит яратиш беришни тушунамиз. Қайд этиш жоизки, шу йили халқимиз, Президентимиз ташаббуси билан бошланган конституциявий ислохотлар жараёнида ҳам партияимиз ғоят фаол қатнашиб, электоратимиз манфаати, хоҳиш-истакларидан келиб чиққан ҳолда Асосий қонуни-мизга киритилиши учун талай аниқ тақлиф-тавсияларни илгари сурди.

Эндилқда партия олдида Ўзбекистоннинг модерни-зация, жамият ва давлатнинг янгилашиши, кучли фуқаро-лик жамиятини шакллантириш, мамлакатнинг барқарор ва инновацион ривожланиш йўли бўйлаб янада изчил ҳара-катланишига кўмаклашишга қаратилган кўламдор вазифа-лар турибди. Қисқа қилиб айтганда, бутун куч ва имконият-ларимизни ягона мақсад – эзгу орзу ва мақсадимиз бўлган Янги Ўзбекистонни барпо этиш, Ватанимизни ҳар томонла-ма обод ва фаровон, эркин, демократик мамлакатга айлан-тиришга йўналтирамиз.

Бугун барчамиз Ўзбекистонда янги бир уйғониш – Учинчи Ренессанс даврига пойдевор яратилаётган тарихий даврда яшаймиз. O'zLiDeP ҳам ана шундай масъулиятли паллада, яъни янги Ўзбекистоннинг янги тарихини жона-жон халқимиз билан бирга яратишга қатъий бел боғлаган экан, бу йўлда бор куч ва имкониятларимизни аямаймиз. Байрамингиз муборак бўлсин, қадрили партиядошлар!

КОНСТИТУЦИЯВИЙ ИСЛОХОТЛАР

МАЪНАВИЯТ ЖАМИЯТНИНГ МУСТАҲКАМ ҚЎРҒОНИГА АЙЛАНИШИ ЗАРУР

Иккинчи мақола

Менинг назаримда инсоният дунё-сининг буюк бир ёритқичи — маънавият чироғи бор.

Бу чироқнинг бошқалардан фарқи шуки, у инсоннинг онги ва тафаккурини ёритади, қалби, виждонини уйғотади, одамийлик хиссини кучайтиради.

Ўзбекистоннинг янги уйғониш даври-ни яратишга киришган эканмиз, ҳар бир юртдошимизнинг қалби ва онгида ана шундай маънавият шуъласи порлаши ва у бизни эзгу ишларга ундаб, юксак масъу-лият туйғуси билан яшашга даъват этиб туриши зарур.

Ушбу иқтибос Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Янги Ўзбекистон тараққиёт стра-тегияси” китобининг “Маънавий тараққиёт” деб номланган бобидан асосий кириш сўз сифатида ўрин эгаллагани бе-жиз эмас. Унда акс этган ниҳоятда муҳим хулоса халқимиз ҳаёти билан боғлиқ маънавий мезонларнинг маъно-маз-мунини ифодалайди, ушбу жабҳадаги конституциявий та-моийилларнинг аҳамияти ҳамда ҳаракатлантирувчи кучини белгилайди.

ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯНИНГ МАЪНАВИЙ МЕЗОНЛАРИ

Бугунги ҳаёт, аввало, Конституцияда маънавият соҳа-сининг давлат сиёсатининг алоҳида йўналиши сифатида-ги ҳуқуқий мақоми, “Инсон – жамият – давлат” тизимидаги ўрни ва аҳамияти аниқ-тиник белгилаб қўйилиши лозим-лигини яққол кўрсатмоқда. Бу жиҳатдан, Асосий қонун “Янги Ўзбекистонда маънавият соҳаси инсон, жами-ят ва давлат ҳаётида муҳим роль ўйнайди, фуқаролар, халқ ва мамлакатни маънавий тараққий эттириш дав-лат сиёсатининг алоҳида йўналиши ҳисобланади. Уш-бу йўналишдаги давлат сиёсати Ўзбекистон халқининг маънавий ҳаёт мезонлари ва миллий қадриятларига асосланади”, деган модда киритилиши зарур.

Ушбу модда нафақат бугун, балки келажақда ҳам маънавият соҳаси давлатимиз фаолиятининг энг асосий йўналишларидан бири сифатида доимий диққат маркази-да бўлишини аңглатади. Шу билан бирга, бундай модда-нинг Конституцияда мустаҳкамлаб қўйилиши бутун жамият миқёсида, барча давлат ва жамоат ташкилотлари, фуқа-ролик институтларининг мазкур жабҳадаги ишларини ти-зимли ташкил этиш, бу борадаги фаолиятни иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий, ижтимоий, маънавий ва маърифий таъ-минланиши учун мустаҳкам асос яратади.

Биринчидан, бу борадаги жаҳон тажрибаси, халқаро ҳуқуқнинг маънавият ва ахлоқ масалаларига бағишлан-ган ҳужжатларини мамлакатимиз қонунчилигида қўллаш ва имплементация қилиш муҳим аҳамият касб этади. Зе-ро, жаҳондаги ҳар бир давлат каби бизнинг мамлакатимиз учун ҳам жамиятнинг бошқа соҳалари қатори маънавий ҳа-ётга доир умуминсоний қонуниятлар ва миллий хусусият-ларни ҳисобга олиш зарурати мавжудлиги шубҳасиз.

2002 йили Чикадо(АҚШ)да Дунё динлари Парламенти форуми томонидан немис олими Ганс Кюннинг қарашла-ри асос бўлган “Глобал ахлоқ тўғрисида декларация” қа-бул қилиниши алоҳида аҳамиятга эга бўлди. Ҳозирги давр-да ЮНЕСКОнинг фан ва техниканинг ахлоқий муаммолари бўйича Комиссияси (КОМЕТ) шафелигида жаҳон олимла-ри томонидан ишлаб чиқилган “Биоэтиканинг умумий нор-малари тўғрисида декларация”, “Олимплар ахлоқ кодек-си”, “Космосни ўрганиш ахлоқ кодекси”, “Атроф-муҳитни асраш ахлоқ кодекси” қабилар замонавий жамиятлар-да маънавий тараққиёт тамойиллари белгилаб берилган муҳим халқаро ҳужжатлар ҳисобланади.

Ушбу омил барча мамлакатлар каби Ўзбекистон жа-миятининг маънавий тараққиёти ва истиқболини белгила-йдиган давлат сиёсатининг стратегик тамойиллари ҳамда амалий фаолият дастурларини яратиш ва уларни амалга ошириш жараёнида катта ўрин эгаллайди. Чокаверса, гло-баллашув жараёнари тобора кенгайиб ва қўқурлашиб, бу мураккаб воқелик билан боғлиқ муаммолар кўпайиб бора-

ётган вазиятда ҳар бир давлатнинг маънавият соҳасида-ги сиёсатида доир тартиб-қоидаларни Конституцияда бел-гилаб қўйиш заруратини вужудга келтирмоқда. Бу эса, ўз навбатида, **Янги Ўзбекистон жамиятининг ахлоқ кодек-сини ишлаб чиқиш** учун асос бўладиган ҳуқуқий норма-ларни янгиланган Конституцияда белгилаб қўйиш эҳтиёжи бугунги куннинг ўзига хос талабига айланаётганидан дало-лат беради.

Иккинчидан, яқин йилларда мамлакатимизда ян-ги маънавий-маърифий маконни шакллантириш бўйича ишлар самарасини юксак даражага кўтариш ва бу борада-ги фаолият тизимини янада такомиллаштириш билан бо-ғлиқ мақсад ва вазифаларнинг ҳуқуқий асосларини белги-лайдиган устивор ғоялар ва нормалар ҳам Конституциядан жой олиши лозим. Бу эса мазкур соҳадаги ислохотларнинг пировард мақсадларига етиш имконини берадиган ва узоқ йилларга мўлжалланган яна бир муҳим ҳужжат, яъни **Янги Ўзбекистоннинг маънавий юксалиш стратегиясини яра-тиш** ва уни ҳаётга самарали жорий этилишини таъминлаш имконини беради.

МАЪНАВИЯТ ҚАЛҚОНИ

Президентимизнинг “Янги Ўзбекистон тараққиёт стра-тегияси” китобида қуйидаги пурмаъно фикр бежиз ёзилма-ган: “Биз учун **маънавият – инсонлар ўртасидаги ўзаро ишонч, ҳурмат ва эътибор, халқ ва давлат келажагини биргалиқда қуриш йўлидаги эзгу интилишлар, ибратли ғазилатлар мажмуасидир.**

Бошқача айтганда, маънавият – жамиятдаги барча сиёсий-иқтимоий муносабатларнинг мазмуни ва сифа-тини белгилайдиган пойдевордир. Бу пойдевор қанча мус-таҳкам бўлса, халқ ҳам, давлат ҳам шунча кучли бўлади”.

Ушбу хулоса Учинчи Ренессанс пойдеворини мус-таҳкамлаш йўлида олиб борилаётган изчил ислохотларни амалга ошираётган халқимизнинг бу жабҳадаги фаолияти билан боғлиқ маънавий мезонларнинг нақадар қиммат-ли эканини яққол кўрсатади. Шу жиҳатдан Конституция халқимизнинг асрлар давомида шаклланган ва қадимдан завоел бўлмай келаётган маънавияти ва миллий қадрият-ларини асровчи мустаҳкам қўрғон, ўзига хос ҳимоя қалқо-ни бўлмоғи лозим. Айни мақсадда Конституцияга махсус модда киритилиши ва у Асосий қонуни-миз матнида “**Ўзбек халқининг маънавий ҳаёт мезонлари ва тамойиллари, улар асосида шаклланган миллий қадриятлари асраб-авайланади ва давлат томонидан ҳимоя қилинади.**

Маънавият мезонлари ва миллий қадриятларни менсимаслик, оёқости қилиш, таҳқирлашга йўл қўй-илмайди, бундай ҳолатлар учун қонун йўли билан жа-вобгарлик белгиланади”, деган мазмундаги қоидалар ўз ифодасини топиши лозим деб ҳисоблаймиз.

Нега бундай модда зарур? Биз доно халқимизнинг “Ўт балосидан, сув балосидан асрасин” деган ҳикмати бежиз айтилмаганининг сабабини яхши аңглаймиз. Ўт ва сув балолари келтирадиган офатлар яққол кўриниб тура-ди. Ўтни тезда ўчириш, сув балоси оқибатларини ҳам му-айян воситалар ёрдамида бартараф қилиш мумкин. Аммо бугунги кунда бу хавфлар билан бирга, дастлаб ўзини ун-чалик сездирмайдиган ва беозордек бўлиб қўринадиган, оқибатларини тузатиш ниҳоятда қийин бўлган маънавий бузилиш, “оммавий маданият”, ахборот хуружлари, маф-куравий таҳдидлар билан боғлиқ янги хавфлар пайдо бўлди. Аҳолининг маълум бир мўртроқ қатлами, айниқса, ёшларнинг қарашларини ўзларига маъзूल бўлган ўзанга солиш, халқимизнинг асрлар давомида шаклланган мил-лий қадриятлари ва маънавият мезонларини менсимаслик,

Таълим-тарбия миллий асосда олиб борилади ва бунда ушбу асосга таянмайдиган бегона ва ёт андо-злар устиворлигига йўл қўйилмайди”, деган модда ҳам аниқ-тиник белгилаб қўйилиши лозим.

Айни пайтда бу “**Ўзбекистон Республикасининг маъ-навият соҳасидаги давлат сиёсатининг асослари тўғри-сида” қонуни ишлаб чиқиш** ва унинг самарали амалга оширилишини таъминлаш кечиктириб бўлмайдиган вазифалардан бирига айланганидан далолат беради. Маънави-ят соҳаси давлат сиёсатининг алоҳида ва тўлақонли йўна-лишига айланиши учун муқаррар равишда унинг ҳуқуқий асосларини белгилайдиган бундай қонун ишлаб чиқи-лиши табиий эҳтиёж, яъни ўзига хос ҳаётий заруратдир.

Ушбу қонунда бамисоли “Йўл ҳаракати қоидалар”да-гига ўхшаб, қизил, сариқ ва яшил чироқлар муайян маж-буриятни ва ҳуқуқни белгилангандек, маънавият соҳасида ҳам қаерда ва қачон қизил чироқ ёниши, қай ҳолатда бош-қа чироқлар асосида ҳаракат қилиш имкончилиги ҳақидаги қоидалар аниқ-тиник белгилаб қўйилиши шарт. Шундагина халқимизнинг миллий қадриятларини асраш, жамиятимиз ҳаётининг маънавий мезонларини мустаҳкамлаш бора-сида давлат томонидан амалга оширилаётган сиёсатнинг ҳуқуқий асослари янада мустаҳкамланади. Айни пайтда, бундай қонун қабул қилиниши билан Тараққиёт стратеги-ясининг жамиятимиз маънавий юксалишини таъминлаш, ушбу соҳани тўдан ислоҳ этиш ва янги босқичга олиб чиқиш билан боғлиқ йўналишга оид серқирра фаолият қонуний пойдеворига эга бўлади.

Ҳосясизлик мафкурасининг таъсири тобора кучайиб бораётгани ва бунинг халқимиз маънавиятига жиддий сал-бий таъсир кўрсатаётганини эътиборга олиб, **амалдаги Конституциянинг 12-моддасига ҳам ўзгартириш ва қў-шимчалар киритиш** лозим. Ушбу модданинг ҳозиргача амал қилган тамойили мустақилликнинг дастлабки йилла-рида собиқ иттифок давридаги мафкура яккахокимлиги-дан зада бўлганлик, ундан қўрқув, яна шундай ҳол такрор-ланмаслигининг олдини олишга интилишнинг оқибати эди.

Аслида, 12-модданинг асл мазмуни демократияни ри-вожлантириш эмас, балки охлократия ва партократия ғо-яларини мутлақлаштиришнинг олдини олишга хизмат қи-лишини зукко мутахассислар яхши билишади. Айни пайтда у давлат мафкураси бўлишига йўл қўймайди. Аммо ҳар қандай жамиятнинг фуқаролар ҳам, давлат ҳам риюя қи-ладиган умумийлиги ғояси ва миллий манфаатларга хизмат қиладиган мафкураси бўлиши уни қўп балолардан, маъ-навий бузилиш ва ғоявий бошбошдоқликлардан асрайди, оломончилик мафкурасининг олдини олади.

Айни шундай фаолият юритиш жоизлиги мамлаката-миз тараққиётининг янги босқичи ҳамда амалга ошири-лаётган туб ислохотлар моҳияти ва мантиқидан бевосита келиб чиқади. Бугунги кунда маънавий-маърифий, таъ-лим-тарбия, тарғибот-ташвиқот соҳасидаги барча ишлари-миз Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси асосига қўйрилиши зарур. Шу маънода мазкур стратегия бугун-ги жамиятимизнинг умумийлиги ғояси сифатида талқин ва тарғиб қилиниши, унинг маънавий тараққиётга доир қисмида белгиланган мақсад ва вазифалар тўла-тўқис амалга оширилиши ниҳоятда муҳим аҳамият касб этади.

Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегиясини на-фақат бугунги кун, ҳозирги ривожланиш босқичимиз, балки бутун халқимизнинг кейинги ўн йилликлардаги умумийлиги ғояси сифатидаги мақомини Конституция матнида акс эттириш мақсадга мувофиқдир.

Конституцияда Янги Ўзбекистон халқининг умумил-лий ғояси ҳақидаги тартиб ва тамойилларнинг белгилаб қўйилиши, бирор бир партия ёки сиёсий куч сайловлар натижасида ҳокимиятга келса-да, ўз мафкурасини давлат мафкурасига айлантиришнинг олдини олади. Айни пайт-да Конституцияда бундай тамойилнинг мавжудлиги давлат сиёсатининг йўналишларида умумийлиги ғояга таяниб иш юритилишини ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлигини таъмин-лайди.

Жамиятимиздаги тинчлик ва барқарорлик, ислохот-лар келажаги ва тақдир учун ниҳоятда муҳим бўлган бун-дай мураккаб вазиятда ҳар бир юртдошимизни, айниқса, тобора ўсиб-униб келаётган ёш авлодни зарарли ва бу-зғунчи ғоялар таъсиридан ҳимоялаш, миллий маънавий қа-дриятларимизни асраш ҳозирги давримизнинг энг долзарб вазифаларидан бирига айлانгани шубҳасиз. Бу эса, ўз на-вбатида, Конституцияимиз маънавиятнинг мустаҳкам қўрғо-ни, ўзига хос метиндек ҳимоя қалқони бўлиши талаб этади.

Қиём НАЗАРОВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор

МЕҲНАТ ВА МАНФААТ ҲУҚУҚИ КАФОЛАТЛАНАДИ

Мавлуда ХЎЖАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг
Меҳнат ва ижтимоий масалалар
қўмитаси раиси

МЕҲНАТ СОҲАСИДАГИ ҚОНУНЧИЛИКНИНГ МАҚСАДИ – ҲОДИМЛАР, ИШ БЕРУВЧИЛАР ВА ДАВЛАТ МАНФААТЛАРИНИ, УЛАР БИЛАН БЕВОСИТА БОҒЛИҚ БЎЛГАН ЯККА МЕҲНАТ ВА ИЖТИМОИЙ МУНОСАБАТЛАРДА МУВОЗАНАТ ВА МУВОФИҚЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ АСОСИДА ТАРТИБГА СОЛИШДАН ИБОРАТ БЎЛИБ, УШБУ ФАОЛИЯТ БИЛАН БОҒЛИҚ БАРЧА МУНОСАБАТЛАРНИ МЕҲНАТ КОДЕКСИ ТАРТИБГА СОЛАДИ.

Биламизки, амалдаги Меҳнат кодекси бундан 27 йил илгари қабул қилинганлиги сабабли ҳозирги замон талабларига мос келмай қолганди. Илгариги ҳужжатда фуқароларни меҳнатга жалб қилишнинг янги шакллари назарда тутилмаган. Кодекснинг баъзи қоидалари Ўзбекистон томонидан ратификация қилинган айрим халқаро шартномаларга ҳам мослаштирилмаган эди.

Шу боис, кейинги беш-олти йил ичида мамлакатимизда меҳнат муносабатлари, миллий меҳнатга доир қонунчилик, ишчи-хизматчиларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилди.

Масалан, янги тахрирдаги Меҳнат кодекси биринчи бўлимининг биринчи бобида меҳнат қонунчилигининг мақсади ва вазифалари ва амал қилиш доираси белгиланди. Амалдаги Меҳнат кодексида меҳнат қонунчилигининг амал қилиш доираси аниқ белгиланмаган эди. Ушбу масалани ҳал қилиш меҳнат қонунчилигининг бошқа тегishли ҳуқуқ соҳалари билан юзага келиши мумкин бўлган зиддиятларни бартараф этишга ёрдам беради.

Оддий мисол, ишдан бўшашиш нафақасини иш берувчида ишлаган иш стажига қараб дифференциациялашган миқдори белгиланмоқда. Яъни амалдаги Меҳнат кодекси мазкур иш берувчида 20 йил ишлаган ва қисқа муддат ишлаган ходимнинг меҳнат шартномаси бекор қилинганда бир

хил миқдорда ишдан бўшашиш нафақаси тўланишини назарда тутати. Масаланинг бундай ечимини адолатли деб бўлмайди. Бу хорижий тажриба ва халқаро меҳнат стандартларига мос эмас. Шундан келиб чиқиб, ушбу ҳужжатда ишдан бўшашиш нафақасининг миқдори мазкур иш берувчидаги иш стажига боғлиқ бўлиши белгиланган бўлиб, унга асосан ходимларнинг иш стажига қараб ишдан бўшашиш нафақаси ўртача ойлик иш ҳақининг эллик фоизидан икки юз фоизигача тўланиши қатъий белгилаб қўйилмоқда.

Кодексда акс этган яна бир муҳим янгилик, битта ташкилотда кўп йиллик иш стажини учун қўшимча таътил бериш тартиби жорий этилгандир. Дунёнинг аксарият мамлакатларида меҳнат таътилининг давомийлиги ходимнинг маълум бир ташкилотдаги иш стажидан келиб чиқиб ўрнатилиши белгиланган. Янги Кодекснинг

220-моддасида қўшимча таътил ходимнинг битта ташкилотда ёки тармоқдаги тўлиқ ҳар 5 йиллик иш стажини учун 2 кунга, лекин жами 8 кундан ортиқ бўлмаган муддатга кўпайтирилди, дегандир.

Қолаверса, иш берувчи томонидан хизмат текширувларини ўтказиш ва ишдан четлаштириш тартиби тартибга солинмоқда. Ушбу механизм меҳнат шартномаси тарафлари ўртасида интизомий жазо чораларини қўллашнинг қонунийлиги масаласида юзага келиши мумкин бўлган айрим низоларни камайтиришга ёрдам беради.

Янги кодексда ўртача иш ҳақи миқдорини аниқлашнинг ягона тартиби ҳам ўрнатилди. Бу орқали ўртача иш ҳақини ҳисоблаш тартиби сезиларли даражада соддалаштиради. Уни янада тушунарли қилиб, ҳозирда юзага келган хатоларни бартараф этиш имконини беради.

Ҳужжатда иш берувчининг иш ҳақини

кечиктириш учун жавобгарлиги кечиктирилган ҳар бир кун учун қайта молиялаш ставкасининг 10 фоизи миқдорида белгиланаётгани ҳам айтиш мумкин бўлди. Бу ўз навбатида, хорижий давлатлар тажрибасини ҳисобга олган ҳолда, ушбу норма иш берувчининг асосий мажбуриятларидан бири бўлган – ходимга ўз вақтида ҳақ тўлашни амалга оширишига туртки бўлади.

Янги кодексда иш берувчининг ҳуқуқ ва мажбуриятларига ҳам янада аниқлик киритилди. Жумладан, 24-моддада иш берувчи куйидаги ҳуқуқларга эга эканлиги белгилаб берилди. Яъни, бошқа қонунларда назарда тутилган тартибда ва шартлар асосида ходимлар билан меҳнат шартномаларини тузиш, ўзгартириш ҳамда бекор қилиш, жамоа музокаралари ташаббуси билан чиқиш ва жамоа шартномаларини тузиш назарда тутилди.

Ҳодимларни улар томонидан ҳам иш берувчига бевоСИТА етказилган, ҳам бошқа шахсларга етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш натижасида иш берувчида юзага келган тўғридан-тўғри ҳақиқий зарар учун моддий жавобгарликка тортиш, ички ҳужжатларни қабул қилиш белгиланди.

Бундан ташқари, яна бир янги норма – ўз манфаатларини ифодалаш ва ҳимоя қилиш мақсадида иш берувчилар бирлашмаларини ташкил этиш ҳамда уларга аъзо бўлиш ҳуқуқи таъминланди.

Амалдаги Меҳнат кодексида иш берувчи корхонани бошқариш ва ўз ваколатлари доирасида мустақил қарорлар қабул қилиш, қонунчиликка мувофиқ якка тартибдаги меҳнат шартномаларини тузиш ва бекор қилиш, меҳнат шартномасида шарт қилиб кўрсатилган ишни лозим даражада бажаришни ходимдан талаб қилиш ҳамда ўз манфаатларини ҳимоялаш учун бошқа иш берувчилар билан бирга жамоат бирлашмалари тузиш ва бундай бирлашмаларга аъзо бўлиш ҳуқуқи кўрсатилган эди. Янги тахририда эса уларнинг сафи кенгайтирилиб, янада деталлаштирилди.

“САЙРОБ”ГА СУВ КЕЛДИ...

ДЕПУТАТ ТАШАББУСИ

Ажабландингизми, ростданам тоғлар орасида жойлашган Бойсундай серус тумандаги бир маҳаллага шу вақтгача наҳот ичимлик суви келмаган бўлса? Лекин бу хабарда ҳеч қандай муболага йўқ.

Анъанага кўра деярли ҳар ойда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ўзларига ишониб, овоз берган сайловчилар ҳузурига бориб келишяпти. Ана шундай учрашувлардан бирида О'zLiDeP фракцияси аъзоси Ҳазратқул Хўжамқуловга Бойсун туманидаги “Сайроб” маҳалласига тоза ичимлик суви ва кўприк қуриб берилиши бўйича мурожаат қилинган эди. Бу албатта бир ой ёки қисқа муддатда бажариладиган иш эмасди. Шунинг учун халқ вақили ушбу долзарб масалани дастлаб туман ҳокимлиги мутасаддилари билан обдон ўрганиб, имкони борича ижобий ечим топишга ҳаракат қилди. Табиийки, сметада белгиланган маблағни ажратиш туман ёки вилоят миқёсида битмаслиги аён эди. Бу биринчи навбатда ҳукумат даражасида ҳал этилиши учун ҳам барча қонуний асослар келтирилиши шарт эди. Ниҳоят шундай бўлди ҳам.

Бу борада партиямиздан сайланган халқ ноиб ва туман ҳокими Асқар Жўраев бамавсалаҳат иш тутишди: албатта ичимлик суви муаммоси бу ҳудудда тўлиқ ҳал этилган дейишга ҳали вақт борлигини кўпчилик биллади ҳам. Шунинг учун “Сайроб” аҳлининг бу ҳақли талабини қондириш учун яқингинадан эмас, нақ 7 қақирим масофадан сув қувури тортилиб келинди. Ҳазилакам маблағ ва машаққатли меҳнат сарфланмади бу-

нинг учун. Бу ҳудуднинг қарийб минг нафар аҳолиси бугун ичимлик сувида тўла баҳраманд бўлгани кексаю ёшни мамнун этди. Ана энди иккинчи мурожаат, яъни кўприк қурилиши масаласига келадиган бўлсак, бу ҳам осонгина ҳал этилгани йўқ. “Сайроб” маҳалласига қарашли Обгир қишлоғи ҳудудидан оқиб ўтувчи Парчасой устида кўприк қурилиши ҳозир ҳам давом этаётди. Тасаввурга сиғдирилмайсиз, бу ер-

да ҳам жуда катта ҳажмдаги ишлар бажариляпти. Яқин орада бу кўприкни ҳам азамат қурувчи бунёдкорлар фойдаланиш учун топширишади.

— Бир қарашда Бойсунда ҳамма ишлар рисоладагидек кетаяпти, деб ўйлайди айримлар. Лекин ҳали олдинда яна қанча муаммолар ўз ечимини кутиб турибди, — дейди Ҳазратқул Хўжамқулов. — Биз депутатлар ўз округларимизда яшаётган одамларни ўйлантираётган турли масалаларга имкониимиз борица тўғри ёндошиб, тегишли идора-лар билан ҳамкорликда баҳамжиҳат ишласак, сайловчиларимиз рози бўлади.

Айтганча, парламент депутатининг изоҳ беришича, у ушбу маҳалла ҳудудидаги “Обгир” қабристонини ободонлаштириш бўйича ҳам маҳаллий ҳокимият вакиллари билан маслаҳатлашибди. Шу ердаги дарахтлар ва бута гуллари сугориш мақсадида ҳашар йўли билан 20 тонналик ҳовуз қуриш учун тегишли қурилиш материаллари етказиб берилибди.

Биз эса бошқа вакилларимиз фаолиятига оид ана шундай савоб-ли ишларни ёритишда давом этавера-миз.

МУХБИРИМИЗ

ДУО БИЛАН ЭЛ КЎКАРАР

Инсон қадрини учун тамойили асосида юртимизда олиб борилаётган ислохотлар кенг қулоч ёйиб улғургани қувонарли, албатта. Халқимиз нурунийларни ҳамиша ҳурмат қилиб, ҳамиша эҳтиром кўрсатади. Кексаларни учратганда қўлимиз кўксимизда, саломга шай ва ҳар қандай хизматига тайёр турамыз. Уларнинг маслаҳати-ю, панд-насиҳатиға лаббай, дея, танбеҳига эса ҳўп дея доим қулоқ соламыз.

Шу маънода, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесидеги О'zLiDeP фракцияси аъзоси Баҳодиржон Сидиқов нуруний онахон ва отахонларнинг дуоларини олиш мақсадида ўзи сайланган округ ҳудудига қирувчи “Амударё”, “Жийдели байсун”, “Анасай” ва “Саманбай” маҳаллаларида яшовчи 40 дан зиёд кекса авлод вакиллари учун Бухоро ва Самарқанд шаҳарларига саёҳат ташкил қилгани эътиборга лойиқ. Саёҳат давомиди

қариялар қадимий ва ҳамиша навақирон шаҳарларнинг тарихи, маданият мерослари, маданияти ҳамда бугунги бунёдкорлик тимсоллари билан яқиндан танишишди.

Ҳурматдан кўнгиллари тўлган ёши улғў онахон ва отахонлар эса депутатга миннатдорчилик билдириб, дуо қилишди.

О'zLiDeP Қорақалпоғистон Республикаси
Кенгаши матбуот хизмати

ТАҲЛИЛ ВА ТАЛҚИН

ФЕРМЕРДА НИМА БОР, ФЕРМЕРДА НИМА ЙЎҚ – БИЗДА ТАКЛИФ БОР...

СУД МАЖЛИСИ: АЙРИМ ИҚТИБОСЛАР

“Тўғри, мен фермер ҳўжалиги ишларини хат-ҳўжжат бўйича нотўғри, рисоладагидай қилмагандирман. Лекин шу белгиланган намуна шартномаларга ўқиб-ўқимай, тушуниб-тушунмай имзо қўйдим. Ҳоким бобонинг топшириқларини бажардим. Агрохизматнинг, нефтбазанинг, банкнинг, суғурта ташкилотини айтганини қилдим. Шундай бўлса-да, режадаги ҳосилни минг азобда етиштирдим ёки буларнинг айби билан – суғурта ҳодисаси бўлди ё банк кредитни вақтида бермади ёхуд ёнилғи вақтида берилмади. Уғитни-ку гапирманг, шартномада кўрсатилган ўғитнинг ярмини ҳам олганим йўқ, “ведомост”га тўлиқ олдим, деб имзо қўйганман. Менга берилган ернинг мана шунча қисми аллақачон бошқага ўтиб кетган. Шунинг учун белгиланган ҳосилни етиштира олмадим.

Кадастрга бордим, Кластерга бордим, ҳокимга бордим. Қуруқ гап, ваъда катта, натижа эса йўқ... Судга бердим, беришди (фермер даъвогар бўлса, бошқа ташкилотларни судга берган, фермер жавобгар бўлса, уни бошқа ташкилотлар судга беришган).

Ҳўрматли судья, мана, энди суғурта билан судлашяпман. Ҳамма яхши билади, бирор марта суғурта ўз ихтиёри билан суғурта товонини тўлаб берганими? Тўламайди. Шартномада

қараб қолмагандир. Мен ҳақман, биллиб турибсизлар. Суддан ҳақиқат қарор топади, деб келдим”...

Суд мажлиси залларидаги мана шундай мазмундаги дардли сўзларни бевосита ўзи ёки бевосита бўлмаса ҳам, таниш-билишларидан бўлсада, эшитганлар кам эмас...

40 МИНГ 304 ТА НИЗО...

Статистик маълумотларга кўра, бугунги кунда юртимизда **91 832 нафар**, жумладан, Қорақалпоғистон Республикасида 5 309, Андижон вилоятида 8 104, Бухоро вилоятида 5 468, Жиззах вилоятида 8 054, Қашқадарё вилоятида 13 046, Наманган вилоятида 2 025, Наманган вилоятида 7 005, Самарқанд вилоятида 11 740, Сурхондарё вилоятида 6 231, Сирдарё вилоятида 3 379, Тошкент вилоятида 6 722, Фарғона вилоятида 10 481, Хоразм вилоятида 4 268 та фермер ҳўжалиги фаолият юритади.

Утаётган йилнинг **9 ойи давомида** республикадаги иқтисодий судлар томонидан фермер ҳўжаликлари иштирокида **40 304 та низо** қўриб чиқилган.

Демак, 9 ойда деярли ҳар икки фермернинг бирида иқтисодий низо бор, йил охиригача ва йил якуни сарҳисобидан сўнг бу кўрсаткич янада ортиши аниқ.

Эътиборлиси эса ушбу низолар-

ўзгариб турадиган, фермерлардан сўраб-сўралмай қабул қилинаверадиган қонуности ҳўжжатлар ва турли дастурлар бор;

Фермерда намуна шартномалари, улар манфаатини тўла ифодаламайдиган контрактация, кредит, лизинг, суғурта шартномалари, шунингдек, нархи фермердан сўраб ўтирилмайдиган ўғит, ёнилғи, уруғлик, суғориш ускуналарига оид ва бошқа шартномалар бор;

Фермерда айрим мажбурий ихтиёрий кредит ва суғурта шартномалари бор;

Фермерда уни куну тун сўраб, назорат қилиб турадиган ҳокимлик бор, уларга ёрдам берадиган ё улар ишига аралашиб, шартномавий эркинлигини бузадиган ёки йиғим-терим пайти фермерларга топшириқ берадиган, ерни топширишга ариза ёздириб оладиган;

Фермерда судья-қози бор, шартноманинг бир томонини имзолаган ҳокимни ё бошқа бир мутасаддини бирор марта судга келтирмаган;

Шу билан бирга, “фермерда отнинг калласи”дек кредит бор, шунга

ундай жойи бор, бундай жойи бор, имзолагансиз, дейди. Имзолаган бўлсам, майли, лекин суғурта ҳодисаси бўлди-ми, экинларимни шомол учуриб, кетдим, нобуд қилдимми? Яна нима керак суғурта ҳодисаси бўлиши учун? “Далолатнома”, дейди, “бало”, дейди. Ҳамма билган ҳодиса, шомол нафақат экинларни, балки шу ҳудуддаги аҳоли уйининг томларини ҳам учуриб кетди-ку. Шундай ҳолатда ҳам далолатнома тузмаганми, хулоса олмаганим, суғурта оладиганлар рўйхатида бўлмаганим менинг айбимми?..

“Томчилатиб суғор”, дейди. Мажбурият кредит шартнома қилдириди. Тендерда ютган бир ташкилот томчилатиб суғориш учун зарур ускуналарни олиб келиб ташлади. Мен энди кредит тўлашим керак. Ахир томчилатиб суғорадиган ускунани ишлатмадим-ку! Ускуналарни улаш учун сув манбаи ҳам йўқ-ку, буни ким инобатга олади?

“Шартнома туз, бўлмаса, ерни топшир”, деди. Шартнома туздим. Томчилатиб суғоришни йўлга қўйганимда ҳам алам қилмасди. Бунини йўлга қўйиш мени қўлимдамас-ку ахир! Сув манбаига улаб беришмаяпти, сув йўқ. Демак, шартномани мен бузмаганман. Нима учун энди мен кредит тўлашим керак?

Мен тушунмадим, шартномага имзо қўйган бўлсам, вояга етган бўлсам, юқорида айтганимдай, “хат-ҳўжжат”га нўноқ бўлсам, бу қоғоз ишини тўғри қилмаган бўлсам, кредит ол, кредитга кафил бўл, дейишди, кредит олдим, кафил бўлдим. Лекин бировнинг пулини емадим, ҳалол ишлаб оила боқяпман, ҳамқишлоқларимни иш билан таъминлаганман. Сайёр суд қилиб қўрилган, ҳақиқатан ҳам, совуқчи совуқ, иссиқчи иссиқ, демдай ишлаганман. “Катталар” нима деса, ҳўп деганман, йўқ демаганман. Ҳомийлик ҳам қилганман, керак бўлса, лекин зарарни ҳам мен тўлашинми? Дардимни суддагилар эшитмаса, ким эшитди?

Адолат, дегани, мени шу шартномаларга имзо қўйганим, қонунни билмаганим, кимнингдир айтганини қилганим, топшириқни бажарганимга

нинг 36 524 тасида фермер ҳўжаликлар жавобгар, 3780 тасида фермер ҳўжаликлар даъвогар сифатида иштирок этган. Фермерларга нисбатан берилган даъволарнинг 32 573 (89 %) таси қаноатлантирилган. Судга мурожаат қилган фермер ҳўжаликларининг эса 2 965 (78 %) та даъвоси қаноатлантирилган.

Судлар томонидан **9 ойда 40 304 та низо**да фермер ҳўжаликларида даъвогарлар фойдасига **бир триллион сўм** атрофидаги маблағ ундирилиши белгиланган.

Биласиз, Тошкент шаҳрида фермер ҳўжаликлари йўқ, Тошкент туманлараро судида ҳам фермер ҳўжаликлари иштирокида низо қўриладими, деган ҳақли савол бўлиши мумкин. Гап шундаки, банк, суғурта ва маҳсулот етказиб берувчи, маҳсулотни қабул қилувчи тарафлар ёки улардан бири пойтахтда рўйхатдан ўтган ёки улар ўртасидаги шартномаларда низо Тошкент туманлараро иқтисодий судида қўрилиши белгиланган шартномалар ҳам, афсуски, кўп. Шу боис Тошкент шаҳрида ҳам фермер ҳўжаликлари ва бошқа ташкилотлар ўртасидаги низолар қўриб чиқилади.

ТАҲЛИЛ

Энди фермер ҳўжаликлари иштирокидаги низоларни таҳлил этиб, асосий масалага қайтсак, яъни фермерда “нима” бор, фермерда “нима” йўқ, бизда таклиф бор...

Шу ўринда Имом Ҳаззолий ҳазратларининг қуйидаги ибратли сўзларини ёдга олиш мақсадга мувофиқ. Яъни “**Фикр билдирганда, мунозарага киришганда, менимча, менинг фикримча**”, деб бошланг.

Ҳўш, менинг шахсий таҳлилларимга кўра, фермерда нима бор?

Фермерда “Фермер ҳўжаликлари тўғрисида”ги, “Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунилари, Ер, Фуқаролик каби Ўзбекистон Республикаси кодекслари ва бошқа қонулар бор;

Фермерда улар фаолиятига тўғридан-тўғри дахлдор, лекин доим

яраша кредитни ёпмай туриб, тўй қилиб, минг кишига ош берадиган, фарзандини оширилган контрактда ўқитадиган масъулият бор;

Алқисса, фермерда тоза юрак, самимий муносабат, машаққатли меҳнат бор, асосийси, кўп ҳосил олам, озиқ-овқатни кўпайтирмаган, иш ўрнини ошираман, ҳоким буваннинг кўнглига йўл топаман, ерни ўзимда сақлаб қоламан, халқнинг турмушини яхшилаيمان, юрт равнақиға хисса қўшаман, деган эзгу ният, аниқ мақсад бор.

ФЕРМЕРДА НИМА ЙЎҚ?

Фермер шартномаларида тўла тенг ҳуқуқийлик, эркинлик йўқ, рақобат йўқ, шартномада фермерга ҳуқуқдан кўра, мажбурият ва шарт кўп;

Фермерда шундай бир суғурта ташкилоти йўқ; мард бўлиб, суғурта товонини ортиқча оворагарчиликсиз тўласа;

Фермерда шундай бир кафолат йўқ, у олдиндан белгиланган ва томчилатиб суғориш ускуналарини етказиб берувчи ҳамада тендерда ютган ташкилот ва банк билан уч томонлама кредит келишувини имзолаш, аслида улаиш учун сув манбаи аниқ бўлмаган ускуналар учун кредит тўламаса;

Фермерда ҳоким йўқ, унга топшириқ бермайдиган, уни бўлар-бўлмас мажлисларга чақирмайдиган, ваколати бўлмаса-да, маъмурий йўл билан унинг шартномаларини йиғилишларда муҳокама қилмайдиган;

Фермерда унинг фаолиятига оид қонунларда шундай бир қатъий норма йўқ – фермер фаолиятига аралашган раҳбар ва масъулларни тўғридан-тўғри жазолайдиган;

Фермерда бошига қилич келса ҳам тўғри қарор чиқардиган адолатли судья-қози йўқ, фақатгина қонунни қўллаш билангина чекланиб қолмайдиган, айбдорларни жазолаш чораларини кўрадиган;

Фермерда шундай бир катта институт йўқки, унинг фаолиятини ипидан игнасиғача, иқтисодий, ижтимоий, ҳуқуқий, сиёсий, маънавий жиҳатдан илмий асослантирилган тарзда таҳ-

лил этадиган, профессионал тарзда мониторинг ва албатта натижа қиладиган.

ТАКЛИФ

Биласизми, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 2-моддасида иқтисодий суд ишларини юриштишнинг 3 та вазифаси белгиланган.

Аммо, яна бир муҳим вазифа ва мақсад борки, бу аввало, арбитраж, ҳўжалик судлари, ундан кейин иқтисодий судларни ташкил этилишидан кўзланган асосий мақсад – жамиятда иқтисодий низоларни ечиш, ҳал этиш билан бирга, ана шу низоларнинг юзга келишидаги омилларни бартараф этиш, иқтисодиёт ривожига, хусусий мулк, тадбиркорлик тараққиётига тўсиқ бўлаётган, пировардида давлатнинг иқтисодий юксалишига салбий таъсир этаётган ғов-тўсиқларни бартараф этишдир.

Шундай экан, нафақат фермер ҳўжаликлари ўртасидаги низоларни, балки ҳар бир тоифа низоларни судларга назарий, илмий-таҳлилий, амалий-илмий таҳлилий жиҳатдан умумлаштириш ва тайёрланган умумлашмани Олий суд Пленуми муҳокамасига киритиш ҳамда унинг натижаси ўлароқ умумлашмани норматив-ҳуқуқий ҳўжжат ҳолатига келтириб, ушбу ҳўжжат билан ҳукумат ва бошқа ташкилотларни ҳисоблашадиган янги тизим институтини шакллантириш мақсадга мувофиқ.

Чунки низо келиб чиқиш сабаби, бунга таъсир этувчи омилларни, уларни бартараф этиш чораларини ҳам, улар юзасидан тавсияларни ҳам албатта суд билади.

Демак, икки таклиф, бири – Судьялар мактаби фаолиятини тақомиллаштириш замирида “Суд тадқиқот институти”ни қайтариш мақсадга мувофиқ. Иккинчиси, суд умумлашмаларига норматив-ҳуқуқий ҳўжжат макомини бериш орқали, иқтисодий низолар ва уларни юзга келтираётган омилларни бартараф этиш юзасидан ҳукумат ва бошқа ташкилотларга қўриб чиқиши мажбурий бўлган тавсиялар бериш ҳамда қонунларга тузатишлар киритиш масаласида ҳукумат ва парламентга ахборот киритишни “Судлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунда мустақамлаб қўйишдан иборат.

Албатта, юқоридаги фикрлардан фермерлар фаолияти соҳаси фақатгина муаммолардан иборат экан, деган нотўғри хулоса келиб чиқмаслиги лозим.

Негаки, бу соҳада амалга оширилган тизимли ва кенг қамровли ислохотлар, жумладан, ДХ, фермер ҳўжалигини шакллантириш, улар фаолиятининг ҳуқуқий асосларини яратиш, моддий-техник база, давлат кўмаги, давлат кафолати, кооперацияларни ташкил этиш, кластерлар фаолиятини йўлга қўйиш, кўп тармоқли фермерлар синфини шакллантириш, уларнинг озиқ-овқат маҳсулотларини яратувчи улкан кучга айланишигача бўлган даврдаги ислохотлардан ҳар биримиз боҳабармиз.

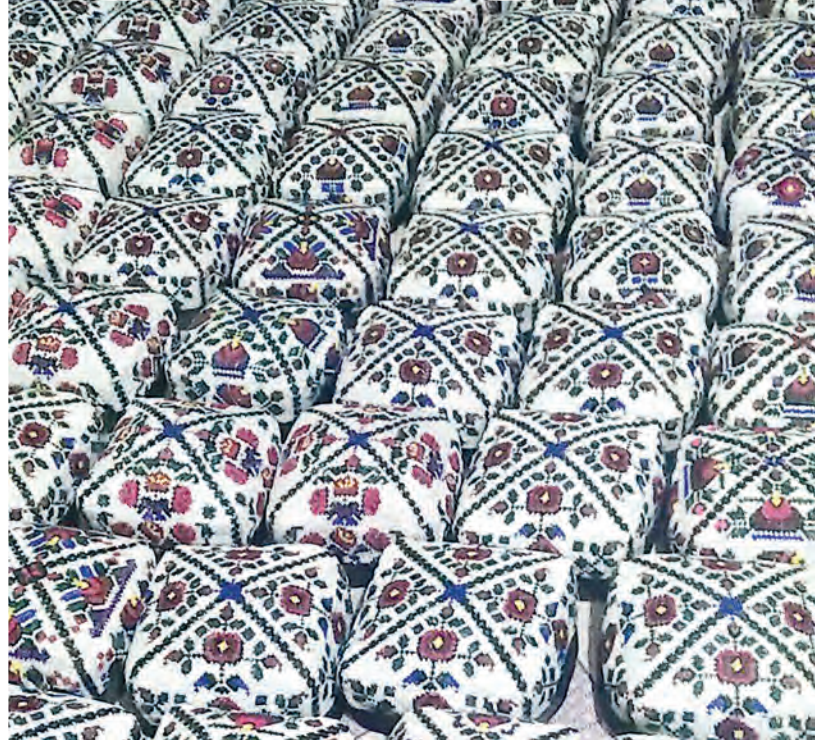
Бу ислохотлар ва уларнинг натижаси бўлган ютуқларимиз ўзимизники, буларни сира инкор этиш бўлмайдди. Лекин мавзу доирасидаги масаланинг моҳияти – фермерлар фаолиятида юзга келаётган ва судларда қўрилаётган низоларнинг олдини олиш, адолатли ҳал этиш, ечимининг самарали, тизимли механизмларини ҳаётга татбиқ этиш орқали, иқтисодиёт ривожланишига таъсир этувчи омилларни бартараф қилиш борасида, холос.

Нуриддин МУРОДОВ,
Тошкент туманлараро иқтисодий суди раиси

ҲАЁТ САБОҚЛАРИ

ОҒОҲЛИК ОЙНАСИ

Анча вақтдан бери синфдошим Марҳабо ҳақида нимадир қоралаш ниятида эдим кунт қилмагандим. Энди ёзмасам бўлмади.

Яқинда ота-онамни зиёрат қилгани кишлоққа борувдим. Шу баҳонада уни ҳам йўқладим. Эшиқдан кираётганимда онаси синфдошимни кўтариб ногиронлик арачасига ўтказётган экан. Марҳабо мени кўргач, кўзларини олиб қочди.

Мактаб давримизни эслаганимиздан сўнг очилиб кетди. Дераза ойнасидан тушаётган кўёш нурига термулганча сўзлай кетди:

— Синфдош, сизлар мени ёлғиз қолдирмадингиз, ўйнасангиз ҳам мени ёнимда ўйнадингиз, қулдингиз. Бундан доим хурсанд бўлганман, — деди Марҳабо севинганча. — Лекин менинг ҳам югуриб, қувлашмачқ ўйнагим, ўз оёғим билан юриб боғчага, мактабга боргим келарди. Йиғлаб онамни ҳам қийнаб юбораман, худди атайлаб дунёга шундай келтиргандек. Йиллар ўтган сайин эс-ҳушимни йиғдим, ақилларимга мендан-да қийинлигини тушуниб етдим. Ўзимни кўлга олишим, бунинг учун бекор қолмаслигим кераклигини англадим. Чунки ёмон ҳаёллар, ношукрликлар бекорчиликдан келиб чиқади. Ўзимни овутиш учун ҳам нималардир тўқишни ўргана бошладим. Аввал жиянларим, сўнг қўшниларимга турли нарсалар тўқиб бера бошладим. Уларнинг қувончини кўриб, ўзимга бўлган ишончим янада ошаверди. Бунда менга ўқитувчиларим, директориним ҳам сабабчи бўлишди.

9-синфдалигимда келинонимдан чеварлик сирларини ўргандим. 16 ёшимда илк мартада пешона терим билан пул топдим. Яшашга бўлган умдим учкунлади.

Бекорчиликдан Худойим бе-зор деганларни роҳ экан. Банд бўлсанг вақт ҳам тез ўтар экан. Сўнгги икки йил қандай ўтганини сезмай қолибман. Мактаб бизни кузатиб, университет кучоқ очадиган пайт келиб қолган эди. Сабрим яна синалди, икки йил ўқишга кира олмадим. Тушқунликка тушиб қолдим. Бир кунни қўшимиз бизникига чиқди, оийм уйда эмасди. Иккимиз узок суҳбатлашдик. Улар менга дўппидўзлик ҳақида гапирдилар. Мен бу соҳага, қандай тайёрланишига қизиқиб қолгандим. Бу эса мени яна бир хунар эгаллашимга туртки бўлди. Ўша кунданок Марғилоннинг машҳур, қизлар кийганда ҳамманинг кўзи қувнайдиган қанава дўпписи тайёрлашни ўргана бошладим. Айни вақтда оийм ва синглим ҳам қаторимга қўшилишган. Учаламиз биргаликда ҳафтасига 200-250 та дўппи тайёрлаймиз. Қишда дадам бетоблиги

сабабли ишга чиқолмади, кунимизга шу ҳўнаримиз яради. Тайёр дўппиларимизни оийм сотиб келар, оиламизга моддий кўмак бўларди. Ҳалол меҳнатинг эвазига эришилган маблағнинг мазаси бошқача бўларкан барибир.

Сабр тағи сарик олтин, деганларидек, шу йил Фарғона давлат университетининг психология йўналишига давлат гранти асосида талабалikka қабул қилиндим. Бу айниқса ўзим учун айни муддао, керакли касб эди. Қолаверса, шундай вазиятлар бўладикки, кимнидир далдасига муҳтож бўлади инсон. Уни тинглайдиган, тўғри йўл кўрсатадиган кўнгил истаиди. Мен ҳам инсонларнинг, айниқса мен каби имконияти чекланганларни тушқунликдан чиқариш ва уларни тўғри йўлга руҳлантириш учун психолог бўлмоқчиман. Токи ҳеч ким ногиронлигидан ор қилмасин, ўзини ёрдамга, кўмакка муҳтож сезмасин, ҳеч қачон ўзини кераксиз ҳис қилмасин...

Матонатли, сабру бардоши метиндек мустақам Марҳабохоннинг ҳар қандай одамни ҳайратга солгувчи ибратли ҳикоясини тинглар эканман, машаққатлар, уринишлар уни янада улғайтирганига, ҳаёт сабоқларини кенгроқ англаганига ва энг муҳими, ўзини изтироблардан қутқарганига амин бўлдим. Кўнглим ёришиб ҳайрлашдим у билан.

Бироқ... остона ҳатлаётиб бир зумгина тўхтаб қолдим. Ўзим ва яна ёнимдаги дўгоналарим, сабоқдош талабаларни бир дунё саволларга қўйиб ташлагим келди: “**Ҳўш, бизлар-чи, соппа-соғ бўла туриб бугун нима ишлар билан бандимиз ўзи? Оллоҳнинг берган неъмату имкониятларидан қандай фойдаланяпмиз? Кўзимиз манавай “ўргимчак тўри” интернету бир парча телефондан узилмайди куну тун. Эртага етук мухтаассис бўлмоқ учун қандай китоб, газкета-журналларни ўқияпмиз? Яшаш ва эртанги орзуларимизни рўёбга чиқариш учун тайинли режа ва мақсадимиз борми? Ота-онамиз, элдошларимиз, жамиятга қандай нафимиз тегяпти? Вақтимиз, умримиз ҳавога соврилиб кетмаяптими?”**

Имконияти чекланган бўлса-да, ҳаёт учун, яшаш учун тинмай курашаётган, ҳатто тўрт мучаси соғлом айрим ношукр бандалардан кўра кўни-қўшни, маҳалладошларига кўпроқ нафи тегаётган виждони пок, кучли қиз Марҳабонинг ҳайрату ҳаяжон билан айтган қанотбахш сўзлари ҳамон оғоҳлик кўнгириғидек жаранглаб турибди.

Менга ойна тутган дўгонама Марҳабохон, сенга мингдан минг раҳмат!

Гулшаной АЛИЖОНОВА,
ЎзЖОКУ талабаси

